

Опис навчальної дисципліни
ППВ 10.2. Екологічний аудит
ППВ 8.2 Екологічний аудит

1. Актуальність вивчення. В умовах сталого розвитку економіки екологічний аудит є важливим механізмом системи управління навколишнім середовищем та інструментом регулювання еколого-економічних відносин. З посиленням вимог до природоохоронної діяльності та граничних нормативів природокористування екологічний аудит набуває актуальності у всіх сферах народного господарства. Так, об'єктами екологічного аудиту є окремі суб'єкти господарювання, види економічної діяльності, стадії господарського процесу (розміщення, введення в дію і експлуатація об'єкту), територіально-адміністративні одиниці, система екологічного менеджменту на підприємстві та ін. Міжнародний досвід свідчить, що екологічний аудит сприяє реалізації стратегії сталого розвитку регіонів, зменшенню інформаційних та комерційних ризиків, пов'язаних з управлінням, підвищує ефективність екологічної політики.
2. Мета вивчення. Дослідження науково-теоретичних підходів до розкриття сутності екологічного аудиту в сучасній системі регулювання і управління навколишнім середовищем.
3. Міждисциплінарні зв'язки. ППВ 8.1. Інформаційна політика в Україні, ППВ 13.1. Управління змінами.
4. Перелік тем.

ЧАСТИНА 1. ПРИНЦИПИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ І КРИТЕРІЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПРИ ВЗАЄМОДІЇ СУСПІЛЬСТВА З ПРИРОДОЮ

ТЕМА 1. АНТРОПОГЕННИЙ І ТЕХНОГЕННИЙ ВПЛИВ НА ПРИРОДНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

- 1.1. Сучасний рівень порушення екологічної рівноваги на Землі
- 1.2. Поняття екосистеми, навколишнього середовища, соціотехносфери
- 1.3. Біосфера і концепція ноосфери В.І. Вернадського
- 1.4. Види і масштаби забруднення навколишнього середовища
- 1.5. Глобальні наслідки забруднення довкілля
- 1.6. Парниковий ефект

ТЕМА 2. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА Й ЕКОЛОГІЧНА СТРАТЕГІЯ

- 2.1. Види і принципи екологічної політики. Теорія зовнішніх ефектів
- 2.2. Пріоритети екобезпеки. Екобезпека та екостратегія
- 2.3. Критерії екобезпеки
- 2.4. Зони екологічного лиха
- 2.5. Типи аварійних ситуацій

ЧАСТИНА 2. ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ РАЦІОНАЛЬНИМ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯМ

ТЕМА 3. ПРИРОДНІ РЕСУРСИ ТА ЇХНЯ ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА

- 3.1. Природні ресурси та природні умови
- 3.2. Функції і показники економічної оцінки природних ресурсів та умов
- 3.3. Вартісні теорії оцінки природно-ресурсного потенціалу
- 3.4. Методи економічної оцінки природно-ресурсного потенціалу
- 3.5. Особливості економічної оцінки окремих ресурсів

ТЕМА 4. РОЗРАХУНОК ЗБИТКІВ ЗА ЗАБРУДНЕННЯ ДОВКІЛЛЯ

- 4.1. Методи визначення економічних збитків від забруднення навколишнього середовища
- 4.2. Основи плати і стягнення платежів за забруднення навколишнього середовища
- 4.3. Визначення розмірів платежів за викиди в атмосферу забруднюючих речовин
- 4.4. Визначення розмірів платежів за скиди забруднюючих речовин у поверхневі води, територіальні і внутрішні морські води та підземні горизонти
- 4.5. Визначення розмірів платежів за розміщення відходів у навколишньому природному середовищі

ТЕМА 5. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ

- 5.1. Економічний, екологічний і соціальний результати (ефекти) природоохоронної діяльності
- 5.2. Народногосподарський підхід в обґрунтуванні природоохоронних заходів
- 5.3. Визначення чистого економічного ефекту
- 5.4. Поняття загальної (абсолютної) економічної ефективності
- 5.5. Показник порівняльної економічної ефективності природоохоронних витрат
- 5.6. Врахування фактора часу при визначенні економічної ефективності
- 5.7. Розрахунок економічного ефекту від скорочення захворюваності населення внаслідок запобігання забрудненню навколишнього середовища
- 5.8. Розрахунок ефективності економії мінеральної сировини

ЧАСТИНА 3. СУТНІСТЬ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

ТЕМА 6. ПРЕДМЕТ І ЗАДАЧІ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

- 6.1. Предмет екологічного менеджменту
- 6.2. Основні принципи й елементи системи екологічного менеджменту (EMS)
- 6.3. Стан екологічного менеджменту в Україні
- 6.4. Міжнародний підхід до екологічного менеджменту
- ТЕМА 7. СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
- 7.1. Історичні корені і хронологія розвитку Поняття ISO та EMAS
- 7.2. Визначення екологічного менеджменту з позицій міжнародних стандартів
- 7.3. Перспективи розвитку екологічного менеджменту в Україні
- ТЕМА 8. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
- 8.1. Мета і завдання екологічного менеджменту як наукової дисципліни, її зв'язок з іншими дисциплінами
- 8.2. Системний підхід у дослідженні екологічного менеджменту
- 8.3. Поняття сталого розвитку. Критерії та принципи. Екологічна домінанта сталого розвитку
- 8.4. Концепція становлення екологічного менеджменту в Україні
- ТЕМА 9. ЗАКОНОДАВЧО-РЕГУЛЮЮЧА БАЗА ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
- 9.1. Законодавчий моніторинг у сфері екологічного менеджменту
- 9.2. Адміністративно-нормативні інструменти екологічного менеджменту
- ТЕМА 10. ЕКОЛОГІЧНИЙ РИЗИК ТА УПРАВЛІННЯ НИМ
- 10.1. Стандарти якості навколишнього середовища
- 10.2. Методи визначення екологічного ризику
- 10.3. Оцінка впливу на навколишнє середовище (ОВНС)
- ЧАСТИНА 4. МЕХАНІЗМИ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
- ТЕМА 11. ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ГОСПОДАРСЬКИХ РІШЕНЬ
- 11.1. Екологічна оцінка намічуваної діяльності як інструмент екополітики
- 11.2. Принципи екологічної оцінки
- 11.3. Відмінність екологічної оцінки від інших методів екологічного регулювання. Екологічна оцінка і сталий розвиток
- 11.4. Ухвалення рішення за підсумками екологічної оцінки
- 11.5. Виконавці
- 11.6. Врахування результатів екологічної оцінки при прийнятті рішень
- 11.7. Розгляд альтернатив
- ТЕМА 12. ЕКОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ПРОЕКТІВ
- 12.1. Мета і завдання екологічної експертизи
- 12.2. Об'єкти екологічної експертизи
- 12.3. Суб'єкти екологічної експертизи
- 12.4. Форми проведення екологічної експертизи
- ТЕМА 13. МІСЦЕ І РОЛЬ ЕКОЛОГІЧНОГО АУДИТУ В УПРАВЛІННІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯМ
- 13.1. Теоретичні основи формування і розвитку екологічного аудиту
- 13.2. Методичні принципи екологічного аудиту
- 13.3. Досвід формування системи екологічного менеджменту й екологічного аудиту в Україні та за кордоном
- ТЕМА 14. ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ
- 14.1. Основні поняття
- 14.2. Історія виникнення екологічного аудиту
- 14.3. Завдання і вигоди проведення екологічного аудиту
- 14.4. Послуги, об'єкти і суб'єкти екологічного аудиту
- 14.5. Види екологічного аудиту
- 14.6. Умови проведення екологічного аудиту
- ТЕМА 15. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО АУДИТУ
- 15.1. Складання аудиторського висновку
- 15.2. Органи управління в сфері екологічного аудиту
- 15.3. Сертифікація екоаудиторів
- 15.4. Права й обов'язки екоаудиторів і екоаудиторських організацій
- 15.5. Екоаудит у сучасній економіці України
- ТЕМА 16. ЕКОЛОГІЧНЕ СТРАХУВАННЯ
- 16.1. Умови екологічного страхування
- 16.2. Світовий досвід екологічного страхування
- 16.3. Поняття «забруднення» в екологічному страхуванні, класифікація збитків
- 16.4. Можливості проведення екологічного страхування в Україні
- ЧАСТИНА 5. ЕКОЛОГІЗАЦІЯ СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА
- ТЕМА 17. РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА
- 17.1. Сутність поняття ресурсозбереження
- 17.2. Безвідходне і маловідходне виробництва

- 17.3. Проблеми економії і раціонального використання природних і матеріальних ресурсів
- 17.4. Утилізація відходів у різноманітних галузях народного господарства
- 17.5. Способи утилізації відходів, методи очищення стічних вод і знешкодження газоподібних викидів в атмосферу

ТЕМА 18. ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНИХ НАСЛІДКІВ І ПРОГНОЗУ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УРБАНІЗОВАНОЇ ТЕРИТОРІЇ

- 18.1. Загальні положення
- 18.2. Методологія оцінки екологічних наслідків сценаріїв еколого-економічного розвитку регіону
- 18.3. Методика екологічної оцінки наслідку техногенного впливу і навантажень на навколишнє середовище регіону
- 18.4. Комплексна оцінка збитку й екологічно прийнятного ризику
- 18.5. Методологія прогнозування еколого-економічного розвитку урбанізованих територій. Аналіз методів прогнозування екосистем
- 18.6. Прогнозування еколого-економічного розвитку району міста (на прикладі Суворовського району м. Одеси)

5. Результати навчання.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати та уміти здійснювати та застосовувати в практиці наступні навички:**

- збір достовірної інформації про екологічні аспекти виробничої діяльності об'єкта екологічного аудиту та формування на її основі висновку екологічного аудиту;
- встановлення відповідності об'єктів екологічного аудиту вимогам законодавства про охорону навколишнього природного середовища та іншим критеріям екологічного аудиту;
- оцінка впливу діяльності об'єкта екологічного аудиту на стан навколишнього природного середовища;
- оцінка ефективності, повноти та обґрунтованості заходів, що вживаються для охорони навколишнього природного середовища на об'єкті екологічного аудиту.

Екологічний менеджмент та аудит є одним із основних інструментів забезпечення екологізації господарсько-виробничої діяльності та створення екологічно безпечних умов для розвитку економіки і життєдіяльності людини.